

Zbornik sudske prakse

RJEŠENJE SUDA (osmo vijeće)

2. prosinca 2022.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Članak 99. Poslovnika Suda – Zračni prijevoz – Uredba (EZ) br. 261/2004 – Članak 5. stavak 1. točka (c) podtočka iii. – Odšteta i pomoć putnicima – Otkazivanje leta – Pravo na odštetu u slučaju ponude preusmjerenja – Uvjeti – Razlika između različitih jezičnih verzija odredbe prava Unije – Preusmjerenje koje omogućuje putnicima da otputuju ne više od sat vremena ranije od predviđenog vremena polaska”

U predmetu C-229/22,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Tribunalul Specializat Cluj (Specijalizirani sud u Cluju, Rumunjska), odlukom od 25. siječnja 2022., koju je Sud zaprimio 29. ožujka 2022., u postupku

NC

protiv

Compania Națională de Transporturi Aeriene Tarom SA,

SUD (osmo vijeće),

u sastavu: M. Safjan, predsjednik vijeća, N. Jääskinen i M. Gavalec (izvjestitelji), suci,

nezavisna odvjetnica: L. Medina,

tajnik: A. Calot Escobar,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnu odvjetnicu, da u predmetu odluči obrazloženim rješenjem, u skladu s člankom 99. Poslovnika Suda,

donosi sljedeće

* Jezik postupka: rumunjski

Rješenje

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 5. stavka 1. točke (c) podtočke iii. Uredbe (EZ) br. 261/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004. o utvrđivanju općih pravila odštete i pomoći putnicima u slučaju uskraćenog ukrcaja i otkazivanja ili dužeg kašnjenja leta te o stavljanju izvan snage Uredbe (EEZ) br. 295/91 (SL 2004., L 46, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 7., svezak 26., str. 21. i ispravak SL 2019., L 119, str. 202.).
- 2 Zahtjev je podnesen u okviru spora između putnika NC i zračnog prijevoznika Compania Națională de Transporturi Aeriene Tarom SA (u daljnjem tekstu: Tarom) u pogledu odbijanja tog zračnog prijevoznika da isplati odštetu tom putniku zbog odgode prvotno predviđenog vremena polaska njegova leta.

Pravni okvir

- 3 U uvodnim izjavama 1. i 12. Uredbe br. 261/2004 navodi se:
 - „(1) Aktivnost [Unije] u području zračnog prijevoza usmjerena je, pored ostalih stvari, na osiguravanje visoke razine zaštite putnika. Uz to, u potpunosti bi trebalo voditi računa o obvezama zaštite potrošača općenito.
 - [...]
 - (12) Problemi i neugodnosti, koje putnici imaju zbog otkazivanja leta, trebali bi također biti reducirani. To bi se trebalo postići poticanjem prijevoznika na to da o otkazivanju leta putnike izvijeste pravovremeno, odnosno prije vremena polaska predviđenog redom letenja i uz to im ponude prihvatljivo preusmjeravanje kako bi putnici mogli izvršiti druge pripreme. Ako putnici ne uspiju izvršiti navedeno, zračni prijevoznici su im dužni isplatiti nadoknadu, osim u slučajevima kada je do otkazivanja leta došlo zbog izvanrednih okolnosti koje se nije moglo izbjeći niti uz poduzimanje svih odgovarajućih [razumnih] mjera.”
- 4 U skladu s člankom 5. te uredbe, naslovljenim „Otkazivanje leta”:
 - „1. U slučaju otkazivanja leta, dotični putnici:
 - [...]
 - (c) imaju pravo na odštetu od strane stvarnog zračnog prijevoznika u skladu s člankom 7., osim ako:
 - [...]
 - ii. su obaviješteni o otkazivanju leta u roku od dva tjedna do sedam dana prije vremena polaska predviđenog redom letenja i ponuđeno im je preusmjeravanje koje im omogućuje da otputuju ne više od dva sata prije vremena polaska predviđenog redom letenja i da stignu na konačno odredište unutar četiri sata od planiranog vremena dolaska; ili
 - iii. su obaviješteni o otkazivanju leta u roku [kraćem] od sedam dana prije vremena polaska predviđenog redom letenja i ponuđeno im je preusmjeravanje, čime im je omogućeno da otputuju ne više od sat vremena ranije od predviđenog vremena polaska i da stignu na konačno odredište unutar dva sata od planiranog vremena dolaska.

[...]

5 Člankom 7. navedene uredbe, naslovljenim „Pravo na odštetu”, u stavku 1. predviđa se:

„Pozivanjem na ovaj članak, putnici ostvaruju pravo na odštetu u iznosu od:

(a) 250 EUR za sve letove dužine 1 500 km ili kraće;

[...]

U određivanju udaljenosti, kao baza se uzima mjesto [krajnjeg] odredišta na koje će, zbog uskraćivanja ukrcaja ili otkazivanja leta, putnici stići s određenim vremenskim zakašnjenjem u odnosu na vrijeme dolaska predviđenim redom letenja.”

Glavni postupak i prethodno pitanje

- 6 Tužitelj iz glavnog postupka izvršio je preko Taroma rezervaciju za let s polaskom iz Cluj-Napoca (Rumunjska) i odredištem u Bukureštu (Rumunjska). Taj je zračni prijevoznik 18. svibnja 2020. trebao izvesti taj let čije je polijetanje bilo predviđeno u 19:40, a slijetanje istog dana u 20:50.
- 7 Kad je 18. svibnja 2020. u 18:00 došao na ukrcaj u zračnu luku Cluj-Napoca, tužitelj iz glavnog postupka obaviješten je da je izravni let na ruti Cluj-Napoca – Bukurešt za koji je izvršio rezervaciju zamijenjen letom s presjedanjem u Iașiju (Rumunjska). Prihvatio je taj let, koji je iz Cluj-Napoca poletio istog dana u 19:55, a u Bukurešt je sletio u 22:30.
- 8 Budući da je smatrao da je let od 18. svibnja 2020. za koji je izvršio rezervaciju bio otkazan, tužitelj iz glavnog postupka istog je dana porukom elektroničke pošte zatražio od Taroma da mu isplati odštetu u iznosu od 250 eura predviđenu u članku 7. stavku 1. točki (a) Uredbe br. 261/2004, u vezi s njezinim člankom 5. stavkom 1. točkom (c) podtočkom iii.
- 9 Nakon što je Tarom odbio prihvatiti njegov zahtjev, tužitelj iz glavnog postupka podnio je 17. kolovoza 2020. tužbu Judecătoria Cluj-Napoca (Prvostupanjski sud u Cluj-Napoci, Rumunjska) radi isplate zatražene odštete. Presudom od 26. veljače 2021. taj je sud odbio tu tužbu uz obrazloženje da se u slučaju otkazivanja leta predviđenog u članku 5. stavku 1. točki (c) podtočki iii. navedene uredbe primjenjuje iznimka od prava putnika na odštetu jer je tužitelj iz glavnog postupka u dolasku zakasnio samo 1 sat i 40 minuta.
- 10 Tužitelj je stoga podnio žalbu na tu presudu Tribunalulu Specializat Cluj (Specijalizirani sud u Cluju). Među ostalim tvrdi da je povrijeđen članak 5. stavak 1. točka (c) podtočka iii. Uredbe br. 261/2004 jer zamjenski let nije poletio najkasnije jedan sat prije predviđenog vremena polaska.
- 11 Sud koji je uputio zahtjev u tom pogledu ističe da se tom odredbom u verziji na rumunjskom jeziku predviđa da, u slučaju otkazivanja leta, dotični putnici imaju pravo na odštetu od strane stvarnog zračnog prijevoznika u skladu s člankom 7. te uredbe, osim ako su obaviješteni o otkazivanju leta u roku kraćem od sedam dana prije predviđenog vremena polaska i ako im taj prijevoznik ponudi preusmjeravanje, čime im je omogućeno da otputuju najkasnije jedan sat prije predviđenog vremena polaska i da stignu na konačno odredište unutar dva sata od predviđenog vremena dolaska („în cazul în care sunt informați despre această anulare cu mai puțin de șapte

zile înainte de ora de plecare prevăzută și li se oferă o redirectionare care să le permită să plece cel târziu cu o oră înainte de ora de plecare prevăzută și să ajungă la destinația finală în mai puțin de două ore după ora de sosire prevăzută”).

- 12 Međutim, taj sud napominje da se verzija navedene odredbe na rumunjskom jeziku razlikuje od njezinih drugih jezičnih verzija u pogledu određivanja vremena polaska zamjenskog leta. Naime, dok se verzijom članka 5. stavka 1. točke (c) podtočke iii. Uredbe br. 261/2004 na rumunjskom jeziku predviđa da vrijeme polaska zamjenskog leta treba biti „najkasnije” jedan sat prije vremena polaska leta koji je otkazan, verzijama te odredbe na engleskom („no more than one hour before the scheduled time of departure”) i francuskom jeziku („au plus tôt une heure avant l’heure de départ prévue”) predviđa se da vrijeme polaska zamjenskog leta ne može biti više od sat vremena ranije od vremena polaska otkazanog leta. Sud koji je uputio zahtjev naglašava da se čini da iz sudske prakse Suda koja se odnosi na tu uredbu proizlazi da iznimci predviđenoj u njezinu članku 5. stavku 1. točki (c) podtočki iii. treba dati smisao koji osobito proizlazi iz engleske i francuske jezične verzije navedene odredbe, pri čemu smatra da je potrebno da Sud utvrdi njezino pravilno tumačenje.
- 13 U tim je okolnostima Tribunalul Specializat Cluj (Specijalizirani sud u Cluju) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Trebali li odredbe članka 5. stavka 1. točke (c) podtočke iii. Uredbe br. 261/2004 tumačiti:

(a) na način da je zračni prijevoznik oslobođen od plaćanja odštete ako su dotični putnici obaviješteni o otkazivanju leta u roku kraćem od sedam dana prije predviđenog vremena polaska i ponuđeno im je preusmjeravanje, čime im je omogućeno da otputuju najkasnije jedan sat prije predviđenog vremena polaska i da stignu na konačno odredište unutar dva sata od predviđenog vremena dolaska?

ili, obrnuto,

(b) na način da je zračni prijevoznik oslobođen od plaćanja odštete ako su dotični putnici obaviješteni o otkazivanju leta u roku kraćem od sedam dana prije predviđenog vremena polaska i ponuđeno im je preusmjeravanje, čime im je omogućeno da otputuju ne više od sat vremena ranije od predviđenog vremena polaska i da stignu na konačno odredište unutar dva sata od predviđenog vremena dolaska?”

O prethodnom pitanju

- 14 Na temelju članka 99. Poslovnika Suda, kad se odgovor na pitanje postavljeno u prethodnom postupku može jasno izvesti iz sudske prakse, ili kad odgovor na takvo pitanje ne ostavlja mjesta nikakvoj razumnoj sumnji, Sud može u svakom trenutku na prijedlog suca izvjestitelja i nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika odlučiti obrazloženim rješenjem.
- 15 Tu odredbu valja primijeniti u okviru predmetnog zahtjeva za prethodnu odluku.
- 16 Sud koji je uputio zahtjev svojim pitanjem u biti nastoji doznati treba li članak 5. stavak 1. točku (c) podtočku iii. Uredbe br. 261/2004 tumačiti na način da, u slučaju otkazivanja leta, dotični putnici imaju pravo na odštetu od strane stvarnog zračnog prijevoznika u skladu s člankom 7. te uredbe, osim ako su obaviješteni o tom otkazivanju u roku kraćem od sedam dana prije predviđenog

vremena polaska i ako im taj prijevoznik ponudi preusmjeravanje, čime im je omogućeno da otputuju ne više od sat vremena ranije od predviđenog vremena polaska i da stignu na konačno odredište unutar dva sata od predviđenog vremena dolaska.

- 17 Valja utvrditi da postoji odstupanje između različitih jezičnih verzija članka 5. stavka 1. točke (c) podtočke iii. Uredbe br. 261/2004.
- 18 Naime, iz usporedbe tih verzija proizlazi da u verzijama te odredbe na rumunjskom i bugarskom jeziku putnici čiji je let otkazan imaju pravo, u skladu s člankom 7. te uredbe, na odštetu od strane stvarnog zračnog prijevoznika, osim ako im taj prijevoznik, kad su o tom otkazivanju leta obaviješteni u roku kraćem od sedam dana prije predviđenog vremena polaska, ponudi preusmjeravanje, čime im je omogućeno da otputuju „najkasnije” jedan sat prije predviđenog vremena polaska („cel târziu cu o oră înainte de ora de plecare prevăzută” i „което им позволява да заминат не по-късно от един час преди началото на полета по разписание”) i da stignu na konačno odredište unutar dva sata od predviđenog vremena dolaska.
- 19 Suprotno tomu, u verziji članka 5. stavka 1. točke (c) podtočke iii. Uredbe br. 261/2004 na francuskom jeziku predviđa se da, u slučaju otkazivanja leta, dotični putnici imaju pravo na odštetu od strane stvarnog zračnog prijevoznika u skladu s člankom 7. te uredbe, osim ako su obaviješteni o tom otkazivanju leta u roku kraćem od sedam dana prije predviđenog vremena polaska i ako im je ponuđeno preusmjeravanje, čime im je omogućeno da otputuju „ne više od” sat vremena ranije od predviđenog vremena polaska i da stignu na konačno odredište unutar dva sata od predviđenog vremena dolaska.
- 20 Postoji 20 drugih jezičnih verzija te odredbe koje odgovaraju njezinoj verziji na francuskom jeziku, odnosno verzije na španjolskom („que les permita salir con no más de una hora de antelación con respecto a la hora de salida prevista”), češkom („které jim umožní odletět nejdříve jednu hodinu před plánovaným časem odletu”), danskom („så de kan afrejse højst en time før det planlagte afgangstidspunkt”), njemačkom („ermöglicht, nicht mehr als eine Stunde vor der planmäßigen Abflugzeit abzufliegen”), estonskom („võimaldab neil välja lennata mitte rohkem kui üks tund enne kavandatud väljumisaega”), grčkom („επιτρέπει να φύγουν όχι περισσότερο από μία ώρα νωρίτερα από την προγραμματισμένη ώρα αναχώρησης”), engleskom („allowing them to depart no more than one hour before the scheduled time of departure”), hrvatskom („čime im je omogućeno da otputuju ne više od sat vremena ranije od predviđenog vremena polaska”), talijanskom („partire con un volo alternativo non più di un'ora prima dell'orario di partenza previsto”), latvijskom („viņi var izlidot ne vairāk kā vienu stundu pirms iepriekš paredzētā izlidošanas”), litavskom („išvykstant ne daugiau kaip viena valanda anksčiau už numatytą išvykimo laiką”), mađarskom („hogy legfeljebb egy órával a menetrend szerinti indulás időpontja előtt induljanak”), malteškom („li tħallihom jitolqu mhux aktar minn siegħa qabel il-ħin tat-tluq skedat”), nizozemskom („die niet eerder dan één uur voor de geplande vertrektijd vertrekt”), poljskom („umożliwiająca im wylot nie więcej niż godzinę przed planowym czasem odlotu”), portugalskom („que lhes permitisse partir até uma hora antes da hora programada de partida”), slovačkom („ktoré im umožní odletieť maximálne hodinu pred plánovaným časom odletu”), slovenskom („ki jim zagotavlja odhod največ eno uro pred odhodom po voznem redu in prihod”), finskom („jonka mukaan hänen olisi lähdetävä korkeintaan tuntia ennen aikataulun mukaista lähtöaikaa”) i švedskom jeziku („så att de kan avresa högst en timme före den tidtabellsenliga avgångstiden”).

- 21 U tom kontekstu valja podsjetiti na to da formulacija neke odredbe prava Unije upotrijebljena u jednoj od jezičnih verzija ne može služiti kao jedina osnova za tumačenje te odredbe niti joj se može dati prednost u odnosu na druge jezične verzije. Naime, odredbe prava Unije moraju se tumačiti i primjenjivati ujednačeno s obzirom na verzije sastavljene na svim jezicima Unije. U slučaju nejednakosti između različitih jezičnih verzija nekog teksta prava Unije, odredba o kojoj je riječ mora se tumačiti s obzirom na opću strukturu i svrhu propisa kojeg je dio (vidjeti u tom smislu presude od 27. listopada 1977., Bouchereau, 30/77, EU:C:1977:172, t. 14.; od 9. srpnja 2020., Banca Transilvania, C-81/19, EU:C:2020:532, t. 33. i od 30. lipnja 2022., Allianz Elementar Versicherung, C-652/20, EU:C:2022:514, t. 36.).
- 22 U tom pogledu valja istaknuti da se Uredbom br. 261/2004, kao što to proizlazi iz njezinih uvodnih izjava 1. i 12., nastoje ojačati prava putnika u zračnom prijevozu. Naime, aktivnost Unije u području zračnog prijevoza usmjerena je, pored ostalih stvari, na osiguravanje visoke razine zaštite putnika, osobito reduciranjem problema i neugodnosti koji nastaju zbog otkazivanja letova.
- 23 U tom kontekstu, iz članka 5. stavka 1. točke (c) podtočke iii. te uredbe proizlazi da pod uvjetima utvrđenima navedenom odredbom pravo na fiksnu novčanu naknadu imaju putnici koji su obaviješteni o otkazivanju njihova leta u roku kraćem od sedam dana prije predviđenog vremena polaska i kojima zračni prijevoznik ne može ponuditi preusmjeravanje na let koji polazi ne više od sat vremena ranije od predviđenog vremena polaska i stiže na konačno odredište unutar dva sata od predviđenog vremena dolaska.
- 24 Tom se odredbom tako predviđaju dva kumulativna uvjeta, odnosno preusmjeravanje na let koji, s jedne strane, polazi ne više od sat vremena ranije od predviđenog vremena polaska i, s druge strane, stiže na konačno odredište unutar dva sata od predviđenog vremena dolaska. Stoga dotični putnik nema pravo na odštetu samo ako su ispunjena ta dva uvjeta (vidjeti u tom smislu rješenje od 27. lipnja 2018., flightright, C-130/18, neobjavljeno, EU:C:2018:496, t. 17.).
- 25 U tom pogledu valja istaknuti da se tom odredbom stvarnom zračnom prijevozniku daje određen manevarski prostor kako bi putniku čiji je let otkazan ponudio *in extremis* preusmjeravanje na let koji će trajati dulje od otkazanog leta, a da mu pritom ne treba isplatiti odštetu. Ako se taj prijevoznik odluči za takvo preusmjeravanje, u skladu s navedenom odredbom može pomaknuti polazak navedenog putnika jedan sat ranije i odgoditi njegov dolazak za manje od dva sata.
- 26 Taj se manevarski prostor razlikuje ovisno o trenutku u kojem stvarni zračni prijevoznik obavijesti putnika o otkazivanju njegova leta, pri čemu je on veći u situaciji iz članka 5. stavka 1. točke (c) podtočke ii. te uredbe, a manji u onoj iz stavka 1. točke (c) podtočke iii. tog članka. U potonjem slučaju stvarni zračni prijevoznik treba putniku ponuditi preusmjeravanje na zrakoplov čiji red letenja što je moguće manje odstupa od onog prvotno predviđenog.
- 27 Međutim, verzija članka 5. stavka 1. točke (c) podtočke iii. te uredbe na rumunjskom jeziku ne jamči da red letenja zrakoplova na koji je ponuđeno preusmjeravanje što je moguće manje odstupa od onog prvotno predviđenog. Naime, tom se jezičnom verzijom, kao i verzijom na bugarskom jeziku, stvarnom zračnom prijevozniku u praksi omogućuje da proizvoljno i gotovo neograničeno pomakne polazak zrakoplova unaprijed, čime se povređuje cilj Uredbe br. 261/2004, a to je osiguravanje visoke razine zaštite putnika, te ugrožava sigurnost ugovornih odnosa stvaranjem vrlo očite neravnoteže koja ide u prilog tom prijevozniku.

- 28 Prema tome, s obzirom na prethodna razmatranja, na postavljeno pitanje valja odgovoriti tako da da članak 5. stavak 1. točku (c) podtočku iii. Uredbe br. 261/2004 treba tumačiti na način da, u slučaju otkazivanja leta, dotični putnici imaju pravo na odštetu od strane stvarnog zračnog prijevoznika u skladu s člankom 7. te uredbe, osim ako su obaviješteni o tom otkazivanju u roku kraćem od sedam dana prije predviđenog vremena polaska i ako im taj zračni prijevoznik ponudi preusmjeravanje, čime im je omogućeno da oputuju ne više od sat vremena ranije od predviđenog vremena polaska i da stignu na konačno odredište unutar dva sata od predviđenog vremena dolaska.

Troškovi

- 29 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenog, Sud (osmo vijeće) odlučuje:

Članak 5. stavak 1. točku (c) podtočku iii. Uredbe (EZ) br. 261/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004. o utvrđivanju općih pravila odštete i pomoći putnicima u slučaju uskraćenog ukrcanja i otkazivanja ili dužeg kašnjenja leta te o stavljanju izvan snage Uredbe (EEZ) br. 295/91

treba tumačiti na način da:

u slučaju otkazivanja leta, dotični putnici imaju pravo na odštetu od strane stvarnog zračnog prijevoznika u skladu s člankom 7. te uredbe, osim ako su obaviješteni o tom otkazivanju u roku kraćem od sedam dana prije predviđenog vremena polaska i ako im taj zračni prijevoznik ponudi preusmjeravanje, čime im je omogućeno da oputuju ne više od sat vremena ranije od predviđenog vremena polaska i da stignu na konačno odredište unutar dva sata od predviđenog vremena dolaska.

Potpisi